

R. 3865
81.

Troms

Amtsformandskab.

1881.

Indholdsfortegnelse.

Amtsformandskabet:

	Side.
Medlemmer	3
Mødets Afholdelse for aabne Døre	3
Valg af Opmand	3
Referat af Sager	4—7, 8
Nedsættelse af Komiteer	7—8
Berammelse af næste Møde	210
Approbation af Beslutningerne	210
Udgifter ved Amtsformandskabet, som overføres til Medicinalfondet	88—91
Ordføreres for sent indkomne Regninger	186

Antegnelser og Decisioner:

Medicinalfondets Regnskab for 1880	8—28
Amtskommuneregnskabet for 1880	29—35
Amtsskolekasseregnskabet for 1880	36—38
Aftenskolens Regnskab for 1880	38
Amtsskolens do. „ 1880	39
Do. do., Bestyrerens for 1879—80	40

Abnorme Børn:

Institutets Beretning om de for Amtet forpleiede Børn	99—102
---	--------

Blinde:

Kristiania Blindeinstituts Beretning om Ole Andreas Olsen	96
---	----

Brønd i Fiskeværet Grimsholmen . . . . .

84

Budgetter:

for Amtsskolekassen	126—138
Aftenskoler	144—146

	Side.
for Amtsskolen	146—148
- Amtskommunen	204—208

Dampskibsselskabet:

Valg af Fuldmægtig ved Selskabets Generalforsamling	209
---	-----

Dyrlæge:

Afslaaet Løn til en Dyrlæge	107—109
---------------------------------------	---------

Døvstumme:

Beretning fra Thronhjems Døvstummeinstitut	97—98
Bidrag til Peder M. Pedersen Ravig, Karlsø	102
Do. - Kristian Andr. Kristofersen, Tromsøundet	103
Do. - Margrete Kristine Andersdtr., Trondenæs	104
Do. - Kristiane Einarsdtr. Medfjord, Berg	188
Do. - Konrad Isaksen, Tranø	191

Fiskeri:

Forandring i Loven om Søndagsfisket	109—112, 162
---	--------------

Fængselsvæsen:

Forhøielse af Leien for Hjælpefængslet i Ibestad	188
--	-----

Grimsholmen, Brønd i dette Fiskevær	84
--	-----------

Havnevæsen:

Erklæring om hvorvidt Havneafgiften bør nedsættes	193—195
---	---------

Jordemodervæsen:

Ingeborg Jevningens Andragende om Henstand med Tilbagebetaling af Gjæld	189
---	-----

Pension til Jordemoder Wicklund	187
---	-----

Landhusholdningsselskabet:

Beretning om Selskabets Virksomhed i 1880	171—174
---	---------

Uddrag af Regnskabet for 1880	174
---	-----

Amtsagronom Hansens Reiseberetning i 1880	176—178
---	---------

do. do. Fjøsbejlinger i 1880	179—182
--	---------

Lars Eriksøns do. i 1880	182—185
------------------------------------	---------

Valg paa Bestyrelse	209
-------------------------------	-----

Lægedistrikt: Deling af Malangen	79
---	-----------

Lapperne:

Skrivelse fra Hillesø vedkommende Flytlapper	190
--	-----

Markedsafgift	170
--------------------------------	------------

Medicinalvæsenet:

Refusion fra Finmarkens og Nordlands Amter for Fiskere, som ere blevne syge der, men ere forpleiede i Tromsø Amt	17—19, 20
--	-----------

Udgifter ved syge Fiskeres Behandling i Tromsø udenfor Sygehuset	20—23
--	-------

Forandring i Loven m. H. t. fri Kur og Pleie for Matroser	40—42
---	-------

Do. i do. betræffende Afgift af Lever	42—45
---	-------

Do. i do. m. H. t. hvilket Fond Afgiften skal tilfalde	45—51
--	-------

Meddelelse om Tyfusepidemi i Balsfjorden	52—58
--	-------

Kvædfjords Fattigvæsens Ansvar efter Antegnelse	74
---	----

Forestilling om Nedsættelse i Forpleiningsgodtgjørelse	74
--	----

Deling af Malangens Lægedistrikt	79
--	----

Anbringelse af Brønd i Grimsholmen	84
--	----

Udredelse af en Del af Udgifterne ved Amtsformandskabet	88
---	----

Sygehuset i Tromsø.

Attest om Hjemstavn ved Rekvisition om Indlæggelse paa Sygehuset	15
--	----

Instrux for Økonomen	59
--------------------------------	----

Do. - Portneren	60
---------------------------	----

Fortegnelse over Sygehusets Inventarium	61—65
---	-------

Anskaffelse af nyt Inventarium	66—70
--	-------

Salg af gammelt Inventarium	70
---------------------------------------	----

Istandsættelse af Bygningerne	70—73
---	-------

Tromsø Formandskabs Andragende om Nedsættelse af Forpleinings-	
--	--

godtgjørelsen	74—79
-------------------------	-------

Beretning om Sygehusets Virksomhed i 1880	79—81
---	-------

Sygehuskommissionens Indberetning om Anvendelse af de til dens	
--	--

Raadighed stillede Midler	86—88
-------------------------------------	-------

	Side.
Honorar for Sygehuskommissionen	192
<i>Karlsø Sygehus og Lægebolig:</i>	
Beretning om Virksomheden	81
<i>Skjærvø Sygehus:</i>	
Beretning om Virksomheden	82
Uddrag af Regnskabet for 1880	83
Pension til Jordemoder Md. Wicklund	187
Revisionen:	
Valg paa Revisorer af Amtets Regnskaber for 1881	209
Honorar for Revisionen	210
Regnskaber:	
Uddrag af Amtskommuneregnskabet for 1880	211
— - Medicinalfondets Regnskab for 1880	216
— - Amtsskolekassens do. - 1880	219
— - Regnskabet for Aftenskoler - 1880	220
— - do. - Amtsskolen - 1880	221
— - Regnskabet for Skjærvø Sygehus for 1880	83
— - do. - Landhusholdningsselskabet for 1880	174
Regninger:	
Ordføreres forsent indsendte Regninger bevilgede	186
Rovdyrs Udryddelse:	
Forslag til Præmie for Udryddelse af Rovfugle	164—169
Lars Hages Andragende, afslaaet	188
Trykning af Attester til Præmiens Erholdelse	210
Sindssyge:	
Beretning om dem som forpleies for Amtets Regning	91—96
Udgifter ved Tilsyn af Sindssyge, som lide af tilfældig paakommen Sygdom	32
Skolevæsen:	
Redegjørelse vedkommende Amtsskolekassen i 1880	112—118

	Side.
Uanviste Bevilgninger af Amtsskolekassen	119—122
Ikke benyttede Bidrag af do.	122—123
Oversigt over Forandringer ved Skoleeiendomme	123—126
Budgetforslag for Amtsskolekassen	126—138
Oversigtstabel til Amtsskolekassen	140
Redegjørelse for Bevilgninger til Aftenskoler	142—144
Forslag til Bevilgninger - do.	144—146
Budgetforslag til Amtsskolen 1881—1882	146—148
Uddannelseskursus for Skolelærere.	148—149
Storthingets Bevilgning for 1881—1882	149—151
Indberetning om Amtsskolens Virksomhed 1880—1881	151—160
Byggelaan, bevilgede af Amtsskolekassen	161—162
Do. til Skjærvø Kommune	162
Valg paa Medlemmer af Amtsskolekommissionen	209
Fortegnelse over Lærere, bevilgede Alderstillæg	222
Skydsvæsen:	
Skydsskafferen i Søveien, Løn til ham	105
Færgehold ved Bakkehaug	106—107
Syge Fiskere, Behandling udenfor Sygehus	20—23
Veivæsen:	
Udligning til Amtsveikassen	163—164
Fordeling af Statsbidraget	195—198
Kjørerredskabers Hjulbredde paa Veiene i Maalselven, Bardo og Salangen	198—203

at bemærke. Den er enig med Stiftsdirektionen i dens Opfatning af Sagen og indstiller til saadan

Udtalelse:

Amtsformandskabet er enig med Stiftsdirektionen.

M. Lundberg,
Formand.

L. M. Hansen,
Sekretær.

Enstemmig Beslutning: Indstillingen bifaldes.

Sag No. 14. Andragende fra Skjærvø Kommune om rentefrit Laan til Opførelse af Skolehus i Nikkeby Kreds.

Enstemmig Beslutning: Indstillingen, der gaar ud paa at Sagen tilbageendes Stiftsdirektionen til Behandling i Forbindelse med Budgetforslaget for næste Aar, bifaldes.

Derefter foretoges den fra i Formiddag udsatte Sag

No. 56, om Helligdagsfisket.

Under Sagens Debat forandrede Komiteens af 5 Medlemmer bestaaende Pluralitet sin Indstilling derhen, at den kommer til at lyde saaledes:

„Den nuværende Lovgivning om Helligdagsfisket bør bibeholdes saadan som den for Tiden er.“

Ordfører Lundberg fremsatte det Forslag, at Amtsformandskabets Erklæring bliver saalydende:

„Amtsformandskabet udtaler, at Lovgivningen vedkommende Saltvandsfiskerierne bør, hvad Fiskeri paa Søn- og Helligdage angaar, gaa i indskrænkende Retning, navnlig gjælder dette Lofotfiskeriet.“

Til dette Forslag sluttede Komiteens af et Medlem bestaaende Minoritet sig.

Ordfører Eng foreslog, for det Tilfælde at Lundbergs Forslag vinder Pluralitet, at samme gives følgende Tillæg: „dog bør der gives Adgang til Udsætning af Redskaber om Lørdag Aften, for at blive overstaaende til Mandag“.

For det Tilfælde at Komiteens Indstilling skulde vinde Amtsformandskabets Bifald, foreslog Ordfører Jakobsen at den gives et Tillæg saalydende: „dog med Undtagelse af Lofotfisket, hvor det vil være ønskeligt at Udsætning af Redskaber paa Søn- og Helligdage bliver forbudt.“

Efterat Ordfører Lundberg derefter havde taget sit Forslag tilbage, erklærede Ordfører Hagen at han opfager Forslaget som sit.

Efter Amtmandens Forslag vedtog Forsamlingen derefter enstemmig, at man voterer alternativt mellem den senest vedtagne Komiteindstilling og det oprindelig af Lundberg fremsatte og nu af Hagen optagne Forslag med Forbehold af senere at votere over vedkommende Tillægsforslag.

Votering foregik derefter med det Udfald, at Komiteens Indstilling bifaldtes med 13 mod 5 Stemmer, hvilke sidste voterede for Hagens Forslag. Derefter blev der ved Votering med 10 mod 8 Stemmer afgjort, at Amtsformandskabets Erklæring skulde have det af Jakobsen foreslaaede Tillæg. Efter det Passerede bortfaldt Votering over det af Eng fremsatte Forslag.

Enstemmig Beslutning: Forhandlingerne udsættes til Kl. 9 imorgen Formiddag.

Chr. Kjerschow.

N. J. Nilsen.

Aar 1881 den 8de Juli fortsattes Forhandlingerne paa samme Sted og med samme Personale som igaar.

Hvorda foretoges:

Sag No. 54. Forslag om Udligning til Amtsveikassen.

Amtmandens Skrivelse og Komiteens Indstilling er saalydende:

Fra Amtmanden i Tromsø Amt.
I Henhold til hvad jeg anførte i min Skrivelse til Amtsformandskabet af 26 Juni 1880 tillader jeg mig ogsaa iaar at foreslaa, at Amtsformandskabet fatter følgende

Beslutning:

I Aaret 1882 udlignes og opkræves til Indtægt for Amtsveikassen paa Amtets Matrikulskyld 2 — to — Kroner pr. Skylddaler.

Tromsø den 30de Juni 1881.

Chr. Kjerschow.

Til
Tromsø Amtsformandskab.

Fra
Kommitteén No. 1.

I Sagens Anledning skal Kommitteén under Henvisning til hvad den anførte i sin Indstilling af 9de Juli f. A. angaaende Oprettelse af en Amtsveikasse bemærke at den ikke tør anbefale nogen Forhøielse af den af Amtsformandskabet f. A. vedtagne Udligning.

Thi indstilles til saadan

Beslutning:

I Aaret 1882 udlignes og opkræves til Indtægt for Amtsveikassen paa Amtets Matrikulskyld 1 — en — Krone pr. Skylddaler.

Tromsø d. 8de Juli 1881.

M. Lundberg.
Formand.

L. M. Hansen.
Sekretær.

Enstemmig Beslutning: Indstillingen bifaldes.

Sag No. 57. Forslag til Præmier for Udryddelse af Rovfugle.

Amtmandens Skrivelse med Bilag og Kommitteéns Indstilling er saalydende:

Fra
Amtmanden i Tromsø Amt.

Paa Amtsformandskabet i 1879 fremsatte et Flertal af Ordførerne Forslag til Bevilgning af Præmier for Udryddelse af Ravn, Kraake og Skjære, 20 Øre for hver Fugl. Sagen blev da udsat (Forhandlingerne Side 105). For Amtsformandskabet i 1880 yttrede jeg, at Sagen formentlig fremdeles burde udstaa, indtil man fik nogen Erfaring om hvilke Udgifter Loven af 29 Mai 1879 om Præmier for Ræv vilde paaføre Amtskommunen. I saa Henseende skal jeg bemærke, at der i 1880 er udbetalt Præmier for 492 Ræve. Da dette Antal sandsynligvis i de følgende Aar, efter som Rævene mere og mere udryddes, vil blive aftagende, og saaledes Udgifterne maa forudsættes stadig at ville blive mindre, finder jeg ingen Betænkelighed ved nu at gjenoptage Spørgsmaalet om Præmier for Udryddelse af de nævnte Rovfugle. En Opfordring til at fremlægge Sagen for Amtsformandskabet indeholdes derhos i hoslagte Cirkulære af 3ite Januar d. A. fra Norsk Jæger- og Fiskerfore-

nings Bestyrelse. Idet jeg henviser til hvad deri er anført, skal jeg tilføie, at det ogsaa er min Mening, at Ravn, Kraaker og Skjærer tilføie Landbefolkningen megen Skade. Jeg har saaledes, efterat denne Sag er bragt paa Bane, modtaget Meddelelse fra flere Gaardbrugere om at de hver Vaar lide betydelig Skade paa sine Agre, deriblandt paa Potetesagrene derved at Ravn og Kraake indfinde sig paa disse og oplukke Sæden.

I Jagtmarkene anrette samtlige de nævnte tre Slags Fugle betydelig Skade ved at opæde Rype-, Storfugl- og Aarfugl- Æg og ved at ødelægge disse Fugles og Harernes Unger. Under de høie Priser, som nu er paa Vildt, og under den betydelige Fangst af Ryper som foregaar rundt om i Amtets Landdistrikt, er en Formindskelse af denne Vildtsort til ikke liden Skade for Landalmuen. Den Skade, som Ravn og Kraake gjør paa Æggeværerne og paa Fiskehældene er end mere iøiefaldende og noksom bekjendt.

Søndre Bergenhus Amtsformandskab fattede i 1880 (se hoslagte trykte Forhandling Side 184 og 219) Beslutning om at Amtet udbetaler Præmier af 1 Krone for Ravn og af 40 Øre for Kraake og Skjære. Nordre Bergenhus Amtsformandskab fattede ligesaa i 1880 (se hoslagte Forhandling Side 84) Beslutning om for Ravn, Kraake og Skjære at udbetale Præmie af 25 Øre. Begge Amtsformandskaber besluttede derhos, at for fuldt fjærklædte Unger betales som for voxne, samt at der af Præmien udbetales til Lensmanden 5 Øre for hver Attest. Et saadant Tillæg er formentlig fornødent, fordi det ikke uden ved Lov kan paalægges nogen som Pligt at udstede deslige Attester. For det Tilfælde at nogen af Amtets Lensmænd, uagtet der tilstaaes en saadan Godtgjørelse, ikke maatte være villig til at paatage sig dette Arbeide, eller for det Tilfælde at andre maatte bo mere bekvemt for Almuen i saa Henseende, mener jeg derhos, at Amtmanden bør kunne bemyndige andre paalidelige Mænd til at udstede Attesterne. Jeg har derved nærmest tænkt paa at maaske nogen Ordfører eller bekvemt boende Handelsmand af Interesse for Sagen kunde ville paatage sig dette Arbeide.

I Forbindelse hermed skal jeg oplyse, at en i Tromsø By bestaaende Forning i Aarene 1876 — 1879 udsatte Præmier af 10 Sk. eller 33½ Øre for hver paa Tromsøen fældet Ravn, Kraake og Skjære, og at der i nævnte 4 Aar blev udbetalt

Amtsformandskabet 2 Bind indeholdende den ved Kongelig Resolution af 28de Mai 1877 nedsatte Havnearbejdskommissions Forhandlinger og Indstilling.

Tromsø Amt, den 17de Juni 1881.

Chr. Kjerschow.

Til

Tromsø Amtsformandskab.

Fra

Komite No. 3.

Angaaende Sag No. 49.

Komiteen betragter Havneafgiften som en Særskat paa disse Egenes Bedrift, og da den anser de Arbejder, der ved Afgiftens Erlæggelse skulle istandbringes, af almindelig Interesse for det hele Land, idet disse Arbejder vil bidrage til at fremhjelpe og udvikle en af Landets største Næringsveie, formener Komiteen, at Udgifterne ikke gennem en Afgift for en saa overveiende Del som Tilfældet burde paalægges disse Distrikter.

Komiteen anser imidlertid de foreslaaede Havnearbejder af en saa stor og gennemgribende Betydning, at den mange Gange hellere vil tilraade, at Havneafgiften bibeholdes uden Nedsættelse end at se Arbejderne enten indskrænkede eller udskudte i en længere Fremtid.

Komiteen tror at burde anbefale, at Havnearbejderne inden Tromsø Amt bliver fremmede i den af den Kongl. Kommission foreslaaede Orden idet bemærkes at Medfjordværs Fuldførelse helst burde blive fremskudt fra 2den Arbejdsperiodes 1ste Halvdel til 1ste Arbejdsperiodes 2den Halvdel.

I Henhold hertil tillader Komiteen sig at foreslaa for Amtsformandskabet at udtale:

1. Havneafgiften bør bibeholdes uden Nedsættelse.
2. Havnearbejderne inden Tromsø Amt bør fremmes i den af den Kgl. Kommission foreslaaede Orden, dog saaledes, at Medfjordværs Fuldførelse fremskydes fra 2den Arbejdsperiodes 1ste Halvdel til 1ste Arbejdsperiodes 2den Halvdel.

Tromsø den 9de Juli 1881.

A. M. Helberg,
Formand.

John Hagen,
Sekretær.

Enstemmig Beslutning: Komiteens Indstilling bifaldes.

Efter Forslag fra Ordfører Helberg besluttede Amtsformandskabet derhos enstemmig at udtale, at Amtsformandskabet er enig i ogsaa hvad der er udtalt i Præmisserne til Komiteindstillingen.

Sag No. 50 om Fordeling af det til Veiarbejder bevilgede Beløb.

Amtmandens Skrivelse af 30te Juni d. A. og Veidirektørens af 23de næstføjer samt Komiteens Indstilling er saalydende:

Fra

Amtmanden i Tromsø Amt.

Som det vil erindres afgav Amtsformandskabet i 1880 (trykte Forhandl. Side 239) Erklæring om Fordeling af de af Stortinget i 1880 for Terminen 1880—1883 til Fremme af Veiarbejder i Tromsø Amt bevilgede 80,000 Kroner. Overensstemmende med denne Indstilling er der ved Kongelig Resolution af 30te August 1880 bevilget til Broer og Stikrender paa allerede oparbejdede Veie i Maalselvns Herred 20,000 Kr., samt ved Kongelig Resolution af 16de Juni 1881 til Veiarbejdet: Lyngseidet—Pollen 9,000 Kroner. Trondenæs Herredsstyrelse har under 8de Juni 1881 fattet en Beslutning, hvoraf det fremgaar, at Styrelsens Flertal (14 mod 9 Stemmer) for Tiden ikke ønsker Veiarbejdet paa Hindøen fra Bergsbro til Sandtorv paabegyndt med Kommunebidrag. Da saadant Bidrag er opstillet som Betingelse for at Statstilskud kan bevilges, bliver der for Tiden ikke Spørgsmaal om at tilstaa Thronenæs Herred det samme ved Amtsformandskabets ovennævnte Erklæring tiltænkte Tilskud af 26,000 Kroner. Jeg skal derfor bede mig meddelt Amtsformandskabets Erklæring om videre Anvendelse af det bevilgede.

Idet jeg i saa Henseende henviser til hoslagte Skrivelse af 23de Juni 1881 fra Veidirektøren med den vedlagte Oversigt, skal jeg bemærke, at jeg i alt væsentligt er enig med Direktøren, og at jeg derfor foreslaar for Amtsformandskabet at erklære sig derhen, at der foruden de af Amtsformandskabet i 1880 til efternævnte to Arbejder anbefalede Beløb endvidere bevilges:

1. til Veien fra Skjærret til Sagelvandet i Balsfjord.	Kr. 8000
2. til Veien fra Lyngseidet til Pollen i Lyngen	" 8000

Transp. Kr. 16000

Transp. Kr. 16000

samt 3. at Resten af de oprindelig Hindøen tiltænkte Midler indtil videre
blive udisponerede med . . . . . » 10000
tilsammen Kr. 26000

Tromsø den 30te Juni 1881.

Chr. Kjerschow.

Til

Tromsø Amtsformandskab.

Fra

Veidirektøren.

Idet jeg overensstemmende med Hr. Amtmandens Skrivelse af 11te Juni 1881 antager at der efter den af Trondenæs Herredsstyrelse under 8de s. M. fatte-
de Beslutning ikke af Bevilgningen for indeværende Treaarsperiode bør disponeres
Noget til Veiarbeidet paa Hindøen samt at der, trods der af Amtsformandskabet in-
tet bevilges udlignet paa Amtskommunen som Bidrag til Veivæsenet, hvorom jeg
gjentagende Gange tidligere har udtalt mig, bør erhverves Udtalelse fra det nu
sammentrædende Amtsformandskab om anden Anvendelse af det Beløb af 26000
Kr., som af forrige Aars Amtsformandskab var anbefalet anvendt dertil, skal jeg til-
lade mig at bemærke Følgende:

Af den for Treaaret disponible Bevilgning 80000 Kr. er nu overensstemmende med

Amtsformandskabets Anbefaling tilladt anvendt:

ved Kgl. Resolution af 30te August 1880 til Grusning m. v. i Maalselvdalen 20,000 Kr.
ved Kgl. Resl. af 16de Juni 1881 til Paabegyndelse Lyngseidet mod Pollen 9,000 „
tilsammen 29,000 Kr.

altsaa igjen at disponere . . . . . 51,000 „

Saavidt jeg nu kan overskue Forholdene, skulde jeg antage, efter at have
modtaget Hr. Stiftamtmandens Telegram af D. D., at dette Beløb rettest bør anvendes
saaledes:

1. Grusning m. V. i Bardo overensstemmende med Amtsformandska-
bets Beslutning af 1880 . . . . . 6000 Kr.
Trp. 6000 Kr.

Trp. 6000 Kr.

2. Paabegyndelse af Vei fra Skjærret til Sagelvvand i Balsfjor-
den ligesaa . . . . . 9000 Kr.
samt endvidere . . . . . 8000 „
tilsammen — 17,000 „
3. Fortsættelse af Lyngseidet—Pollen . . . . . 8000 „
4. Til Paabegyndelse af Vei fra Bardo Kirke mod Strømsmo efter Amts-
formandskabet 1880 . . . . . 10,000 „
Til senere Disposition . . . . . 10,000 „
tilsammen 51,000 Kr.

ad. 2. Med Hensyn til Veianlægget gennem Balsfjorden, henvises til Vei-
budgettet 1874 Pag. LXXIII, hvorefter der af Ingeniør Tygen var foreslaaet Paabe-
gyndelse af dette Anlæg, der for $1\frac{1}{2}$ Mil var supponeret at ville koste 6500 Spd.
eller 27000 Kr. Ifølge senere Hovedplansoverslag af Tygen af den 26de April 1879
skulde hertil kræves 36000 Kr. men ifølge en sammen med ham her paa Kontoret
udarbejdet Modifikation antages Udgifterne at ville stille sig saaledes:

Skjærret—Storstennæs . . . . . 5,310 Mtr. 24.160 Kr.
Storstennæs—Sagelvvand . . . . . 6,790 „ 26.940 „
tilsammen Skjærret—Sagelvvand . . . . . 12,100 Mtr. 51,100 Kr.

Jeg skulde have anseet det ønskeligt om der paa Budgettet kunde opføres
saameget, at Strækningen fra Storstennæs til Sagelvvand nu kunde blive oparbejdet
for et Beløb ca. 27,000 Kr., men for at opnaa Enighed med Hr. Amtmanden har jeg
blot opført til Paabegyndelse af Arbejdet 9000 Kr. der sammen med tidligere opførte
8000 Kr. gjør 17,000 Kr.

Hr. Amtmanden har tidligere, se Stor: Prop. No. 10 1874 Pag. LXXIII varmt
anbefalet dette Anlæg.

ad. 3. Til Fortsættelse af Lyngseidet—Pollenveien opføres som af Hr. Stift-
amtmanden 8000 Kr. Ingeniør Tygens tidligere Overslag for denne 11,750 Metr.
lange Strækning lyder paa 40,000 Kr. Efter et her paa Kontoret udarbejdet Detail-
leoverslag gaaes ud fra at Anlægget vil kræve 23,350 Kr.

ad. 4. Med Hensyn til de foranstaaende endnu udisponerede 10,000 Kr. vil

jeg foreslaa Bestemmelsen om disses Anvendelse udsat til et senere Aar; dels vil der af den Sum kræves om end et ubetydeligt Beløb til Fuldførelse af de i Budgetterminen 1877—1880 bevilgede Anlæg, og dels finder jeg, at der kan være Spørgsmaal om at fordele dette Beløb til Anlæggene i Balsfjord eller Lyngen, hvorom jeg forbeholder mig senere at udtale mig. For de øvrige Summers Vedkommende er der nu opnaaet Enighed mellem Hr. Amtmanden og mig.

Hans H. Krag.

Fra
Kommitte No. 1.

I Anledning af Sag No. 50 indstiller Komiteens Flertal til Amtsformandskabet at afgive saadan

Erklæring:

Amtsformandskabet er enig med Amtmanden og anbefaler, at de oprindelige Hindøen tiltænkte Midler anvendes saaledes som af ham foreslaaet.

Minoritetens 2 Medlemmer anbefaler saadan

Erklæring:

Sagen forelægges Trondenes Herredsstyrelse til fornyet Behandling. Gjen tager nævnte Styrelse derunder sin Beslutning af 8de Juni d. A. anbefales Beløbet fordelt som af Stiftamtmanden og Veidirektøren foreslaaet.

Vedtager den derimod Formandskabets Indstilling af samme Dag fordeles Beløbet som af forrige Amtsformandskab anbefalet.

Tromsø den 8de Juli 1881.

M. Lundberg.

Formand.

L. M. Hansen.

Sekretær.

Under Diskussionen af nærværende Sag gik Komiteens Minoritet over til den af Pluraliteten givne Indstilling, som derefter enstemmig bifaldtes.

Sag No. 51 om Forskrifter for Brugen af Kjøreredskaber i Maalselven og Bardo samt Salangen.

Amtmandens Skrivelse af 16de Mai d. A. med deri paaberaabte Bilage og Do. af 30 Juni næstefter er saalydende:

Fra
Amtmanden i Tromsø Amt.

Idet jeg henviser til hvad der paa Amtsformandskabet i 1872 — se de trykte Forhandlinger for nævnte Aar Side 25 — forhandlede om Følgebredden for Hjulredskaber i Maalselvens, Bardo og Salangens Herreder, vedlægger jeg her følgende Dokumenter:

1. Afskrift af min Skrivelse til Fogden i Senjen og Tromsø af 7de Januar 1873.
2. Skrivelse fra Ingeniør Tygen til Amtet af 22de April 1881.
3. Extrakt af Veidirektørens Skrivelse til Ingeniør Tygen af 31te December 1880.
4. Udkast til Veiplakat om ovennævnte Gjenstand.

I Henhold til det, som indeholdes i disse Dokumenter, agter jeg at forelægge denne Sag for indeværende Aars Amtsformandskab. Forinden dette sker, har jeg imidlertid troet at burde give Formandskabet Anledning til at tage Sagen under Overveielse og indkomme med den Erklæring eller de Bemærkninger, hvortil den maatte findes at give Anledning.

Jeg skal derfor anmode Hr. Ordføreren om at forelægge Sagen for Formandskabet og hertil indsende sammes Erklæring helst saa betimeligt, at den kan være indkommen hertil inden Midten af Juni d. A.

Tromsø den 16de Mai 1881.

Chr. Kjerschow.

Til
Ordførerne i Maalselvens, Bardo og
Salangens Formandskaber.

Afskrift af Skrivelse fra Amtmanden i Tromsø Amt til Fogden i Senjen
og Tromsø Fogderi af 7de Januar 1873.

Jeg skal herved bede Bardo Formandskab meddelt, at jeg ikke for Tiden finder tilstrækkelig Grund til overensstemmende med Bardo Herredsstyrelses Beslutning af 18de Oktober 1871 at udstede Forbud mod Brugen af smalsporede Hjul inden Bardo Herred. Mine Betæneligheder ved at udstede et saadant Forbud reise sig fornemmelig derfra, at der — som ogsaa af Herredsstyrelsen antydet — formentlig maatte gjøres saa indgribende Undtagelser fra Forbudet, at Undtagelserne befrygtes at blive hyppigere end Regelen, samt derfra at et Forbud som det anførte hvis det skulde udstedes, antages at burde omfatte ogsaa Veiene i Maalselven og

de nye Anlæg i Salangen, noget som imidlertid de nævnte Distrikters Kommune- styrelser have fraraadet.

Fra
Ingeniør Tygen.

Ifølge Paalæg fra Veidirektøren fremsendes herved Forslag til Bestemmelser om Brugen af Kjørereds-kaber paa de i Maalselven, Bardo og Salangen ved Stats- bidrag oparbejdede Veie.

Denne Sag har tidligere været paa Bane, men blev da i Henhold til Udta- lelser fra vedkommende Herreder henlagt. Imidlertid har Færdselen med tunge Læs i de sidste Aar været saa betydelig, at Veibanen paa de ældste Veistykker næsten er ødelagt. Ogsaa paa den nye Vei i Salangen og paa den ifjor i Maalselven gru- sede Vei vil Veibanen snart blive bortslidt, hvis en hensigtsmæssig Forandring af de veiødelæggende Lastvoiturer ikke bliver foretaget. I andre Herreder — hvor der er enten projekteret eller oparbejdet ny Vei — vil der senere formentlig ogsaa blive Spørgsmaal om at gjøre de foreslaaede Bestemmelser gjældende.

Tromsø d. 22de April 1881.

Ærbødigst

Hr. Amtmanden i Tromsø Amt.

A. Tygen.

Christiania den 31te December 1881.

Fra
Veidirektøren til Ingeniør Tygen.

Som for Dem mundtlig udtalt, finder jeg nemlig ikke at kunne anbefale, at Veifon- dets Midler yderligere anvendes til Grusningsarbejder i Maalselven, ialfald ikke før Spørgsmaalet om Fælgbredden paa de derværende Lastvoiturer nærmere er behand- let af Amtmanden og Amtsformandskabet.

Det meddeles sluttelig, at paa de Steder, hvor Regler for Fælgbredden har været bestemte, og hvor man er bleven tilvant med de brede Hjul, hersker der i Distrikterne megen Tilfredshed med disse.

Paa de Steder, hvor man af Hensyn til bestaaende Forhold har delvis ladet Hjulfælgene blive forholdsvis smale, angres der paa, at man ikke med engang har bestemt sig for en større Fælgbrede.

Veiplakat.

Med Hjemmel af Veilovene af 15de September 1851 § 58 og af, 12te Ok- tober 1857 § 8 fastsættes følgende Regler for Brugen af Kjørereds-kaber paa de nye Veie i Maalselven, Bardo og Salangens Herreder:

§ 1.

Til Kjørsel af Tømmer, Ved, Salt, Mel og lignende tunge Varer maa ikke benyttes eenspændt Hjulredskab med mindre Fælgbrede end $7\frac{1}{16}$ Ctmtr. (3 Tom- mer) eller tospændt Hjulredskab med mindre Fælgbrede end $9\frac{1}{16}$ Ctmtr. ($3\frac{1}{2}$ Tom- me). Dog kan Fælgbredden for tospændt firehjulet Vogn formindskes til $7\frac{1}{16}$ Ctmtr. naar Vognens Forhjul ere mindst 89 Ctmtr. (34 Tommer) og dens Baghjul mindst 107 Ctmtr. (41 Tommer) høie.

§ 2.

Træløst maa paa Sommerføre alene føres paa firehjulede Vogne.

§ 3.

Brugen af alle Kjørereds-kaber, ved hvilke Lasten ikke fuldkommen bæres af Hjulene, men slæber paa eller støder an mod Veibanen, forbydes. Paa Vinterføre maa der hellerikke bruges saadanne Redskaber, hvorved nogen Del af Læsset slæ- ber paa Veibanen.

§ 4.

Brugen af Slæder med saakaldte Slæbedrag eller Lønkedrag — som slæber paa Veikanten — forbydes.

§ 5.

Overtrædelse af disse Regler — som træde i Kraft fra straffes med Bøder fra 8 til 20 Kroner.

Fra
Amtmanden i Tromsø Amt.

Loven om Veivæsenet af 15 September 1851 § 58 bestemmer Følgende:

„Amtmændene kunne, forsaavidt Omstændighederne tillade det, forbyde „Brugen paa offentlige Veie af saadanne Kjørereds-kaber, som beskadige Veiene. „Et saadant Forbud bør bekjendtgjøres 3 Maaneder, førend det sættes i Kraft.“

I Forbindelse hermed lyder Veiloven af 12 Oktober 1857 § 8 saaledes:
„Bestemmelsen i Veilovens § 58 kan, forsaavidt Redskaber angaar, der al-

mindelig bruges i Egnen, herefter kun bringes i Anvendelse, efterat Amtsformandskabets Samtykke er indhentet, og bliver Sagen i Tilfælde af Tvist mellem dette og Amtmanden at afgjøre af Kongen.“

Under Henvisning til disse Bestemmelser fremlægger jeg for Amtsformandskabet min Skrivelse af 16de Mai d. A. til Maalselvns, Bardo og Salangens Formandskaber med Bilage, hvoriblandt det af Ingeniør Tygen fremsendte Udkast til en Veiplakat indeholdende et Forbud som ovennævnt.

Ligeledes vedlægges Skrivelse fra Ordførerne i Maalselven, Bardo og Salangen indeholdende Svar paa min Skrivelse af 16 Mai d. A. samt Bemærkninger ved Udkastet.

Jeg forbeholder mig senere at fremlægge Udkast til de Bestemmelser i nævnte Henseende, som jeg for Tiden tror at burde give.

Tromsø den 30te Juni 1881.

Chr. Kjerschow.

Til

Tromsø Amtsformandskab.

Under denne Sags Behandling fremlagde Amtmanden et af ham forfattet Udkast til Veiplakat, dat. 6te d. M. idet han udbad sig Amtsformandskabets Samtykke til at udstede en saadan Plakat, om hvilken han har konfereret med Komiteen No. 1. Den lyder saaledes:

Veiplakat.

Med Hjemmel af Veilovene af 15de September 1851 § 58 og af 12te Oktober 1857 § 8 fastsættes herved følgende Regler for Brugen af Kjørerredskaber paa de i nedenstaaende § 4 nævnte Veistrækninger i Tromsø Amt.

§ 1.

Til Kjørsel af Tømmer, Ved, Salt, Mel og lignende tunge Varer maa ikke benyttes enspændt Hjulredskab med mindre Fælgbredde end $7\frac{9}{10}$ Ctmtr. (3 Tommer) eller tospændt Hjulredskab med mindre Fælgbredde end $9\frac{1}{10}$ Ctmtr. ($3\frac{1}{2}$ Tomme). Dog kan Fælgbredden for tospændt firhjulet Vogn formindskes til $7\frac{9}{10}$ Ctmtr. naar Vognens Forhjul ere mindst 89 Ctmtr. (34 Tommer) og dens Baghjul mindst 107 Ctmtr. (41 Tommer) høie.

§ 2.

Brugen af alle Kjørerredskaber, ved hvilke Lasten ikke fuldkommen bæres af Hjulene, men slæber paa eller støder an mod Veibanen, forbydes. Paa Vinterføre maa, saasnart Sneen er saa tynd, af den nogensteds viser Tegn til at gaa af Veibanen, heller ikke bruges saadanne Redskaber, hvorved nogen Del af Læsset slæber paa Veibanen.

§ 3.

Overtrædelse af disse Regler, som træde i Kraft fra 1ste Juni 1882, straffes med Bøder fra 8 til 20 Kroner.

§ 4.

Foranstaaende Regler gjælde for efternævnte Veistrækninger:

a. i Maalselvns Herred:

1. for Veien fra Maalsnæs til Skjæggesnæs.
2. for Veien fra Delet ved Fredriksberg til Grændsen mod Bardo.

b. i Bardo Herred:

for Veien fra Grændsen mod Maalselven forbi Kirkemo over Kobberyggen til Grændsen mod Salangens Herred.

c. i Salangens Herred:

for Veien fra Grændsen af Bardo til Søveien.

samt endvidere for samtlige de Veistykker, som i nævnte tre Herreder herefter oparbeides med Statsbidrag.

Tromsø Amtmandsembede den 6te Juli 1881.

Chr. Kjerschow.

Formanden for Komiteen No. 1 bemærker at Komiteens Pluralitet er enig i Udkastet og indstiller at dette bifaldes.

Komiteens Minoritet, bestaaende af Ordføreren fra Maalselven, fremsatte det Forslag til Reglernes § 3, at det for Maalselvns Vedkommende skal lyde saaledes, at de først træde i Kraft den 1ste Juni 1883.

Ved Votering blev Amtmandens og Komitepluralitetens Forslag bifaldt mod 2 Stemmer.

„Tranø, men er efter Meddelelse fra Tranø Distriktslæge frattraadt denne Bestilling den 18de Juli 1880. Hun har ikke ansøgt om eller faaet nogen ny Ansættelse i Amtet, og har altsaa blot tjent i 5 Aar, hvorefter hun er forpligtet til at tilbagebetale Halvdelen af Stipendiet med 240 Kroner.

I Anledning heraf skal jeg anmode Hr. Fogden om uden Ophold at affordre Kautionisterne nævnte Beløb og, hvis det ikke betales, om at indkalde dem og Ingeborg Jevningen, hvis hendes Opholdssted vides, til Forligelseskommissionen til Betaling af Beløbet med Renter fra Forligsklagen og med Omkostninger.

Efter hvad der siges, skal hun nu være gift i Bardo“.

Fra
Kommitteens No. 2.

I Anledning Sag No. 67 indstiller Kommitteens til Amtsformandskabet at fatte følgende

Beslutning:

- a. Forhenværende Jordemoder Ingeborg Jævningens Forpligtelse til Medicinalfondet sættes til Kr. 137.14, regnet efter en forpligtet Tjenestetid af 7 Aar.
- b. Kr. 137.14 med Renter fra 18de Juli 1880 skal være indbetalt inden dette Aars Udgang.

Tromsø den 7de Juli 1881.

P. Chr. Nikolaisen,
Formand.

Oskar Eng,
Sekretær.

Indstillingen blev dels enstemmig, dels mod 3 Stemmer, bifaldt.

Sag No. 69. Skrivelse fra Hillesø Herredsstyrelse om Ordningen af Forholdet med Flyttelapperne.

Herredsstyrelsens Skrivelse og Kommitteens Indstilling er saalydende:

Fra
Hillesø Herredsstyrelse.

I Herredsstyrelsesmødet hersteds den 25de f. M. fattede Herredsstyrelsen under Sag No. 18 saadan enstemmig

Beslutning:

Det overdrages til Ordføreren at indgaa til Amtsformandskabet med An-

modning om at der foranstaltes Paaskyndelse af Ordningen med Flyttelappernes Forhold, saa at de Fastboendes Ret snart maa blive fastsat.

Hvilket herved meddeles det ærede Amtsformandskab til Behandling.

Hillesø Herredsstyrelse den 1—7—81.

Paa dets Vegne

P. Svendsen.

Til

Tromsø Amtsformandskab.

Fra

Kommitteens No. 3.

Da Kommitteens er af den enstemmige Formening, at det er af største Vigtighed, at der snarest mulig kommer en Lov istand angaaende Forholdet mellem Flyttelapperne og de Fastboende; thi dette bliver alt værre og værre, ligesom det i de forskjellige Distrikter ordnede Opsyn heller ikke kan virke til nogen større Nytte, naar det ikke har en Lovgivning at støtte sig til, maa man indstille til Amtsformandskabet at fatte følgende

Beslutning:

Amtmanden anmodes om at indgaa til Regjeringen med Forestilling om, at Forholdet mellem Flyttelapperne og de Fastboende snarest muligt maa blive ordnet ved Lov.

Tromsø den 6te Juli 1881.

A. M. Helberg,
Formand.

John Hagen,
Sekretær.

Enstemmig Beslutning: Indstillingen bifaldes.

Sag No. 70. Andragende om Bidrag til døvstum Dreng Konrad Isaksens Optagelse paa Døvstummeinstitutet (cfr. Sag No. 59 1878.)

Kommitteens Indstilling er saalydende:

Kommitte No. 3 indstiller til saadan

Beslutning:

Under Forudsætning af, at Lægeattest tilveiebringes og af at Tranø Fattig-

Sag No. 58. Forslag til Bestemmelse af Markedsafgift.

Fogdens Skrivelse med Bilag og Komiteens Indstilling er saalydende:

I Henhold til vedlagte Opgave, tillader jeg mig at bringe følgende Afgift for Skibottens Markeder, Vinteren 1881—1882 i Forslag, nemlig:

for November Maaned 1881	Kr. 7.20
- Januar — 1882	4.79
- Marts —	8,10

Senjen og Tromsø Fogedembede, 25de Juni 1881.

N. J. Nilsen.

Til

Hr. Amtmanden i Tromsø Amt.

Opgave over de til Politiopsyn paa Skibotns Marked i de 3 sidste Aar medgaaede Udgifter.

Aar.	Udgifternes samlede Beløb.		Handlendes Antal.	Udgifternes Middeltal.		Handlendes Middeltal.
	Kr.	Øre.		Kr.	Øre.	
November 1878	111	9	21			
1879	168	31	15			
1880	109	48	18			
=	388	88	54	129	62	18
Januar 1879	53	82	15			
1880	78	44	14			
1881	68	74	13			
=	201	„	42	67	„	14
Marts 1879	30	42	12			
1880	56	36	8			
1881	156	31	10			
=	243	9	30	81	3	10

Senjen og Tromsø Fogedembede, 25de Juni 1881.

N. J. Nilsen.

Komiteen No. 3 indstiller til saadan

Beslutning:

Fogdens Forslag bifaldes.

Tromsø den 5te Juni 1881.

A. M. Helberg, John Hagen,
Formand. Sekretær.

Enstemmig Beslutning: Komiteens Indstilling bifaldes.

Sag No. 59. Beretning om Landhusholdningsselskabet og Andragende om Bidrag til samme.

Landhusholdningsselskabets Skrivelse til Amtmanden med paaberaabte Bilage og Komiteens Indstilling er saalydende:

Fra

Bestyrelsen for Tromsø Amts Landhusholdningsselskab.

Herved giver man sig den Ære at oversende:

1. Beretning om Selskabets Virksomhed i Aaret 1880.
2. Uddrag af Regnskabet for samme Aar.
3. Agronom Hansens Reiseberetning for samme Aar.
4. Beretning om de af Agronom Hansen i Aaret 1880 foretagne Fjøsbefaringer.
5. Beretning om de af Lars Eriksøn Langnæs i samme Aar foretagne lignende Befaringer.

Disse Dokumenter bedes fremlagte for Amtsformandskabet.

Man tillader sig derhos at anholde om at Amtsformandskabet bevilger Selskabet for Tiden fra 1ste Juli 1882 til 30 Juni 1883 det samme Bidrag som blev bevilget ifjor nemlig 1000 Kroner.

Tromsø, den 2 Juli 1881.

Paa Medbestyreres og egne Vegne

Chr. Kjersehow.

Til

Amtmanden i Tromsø Amt.

Det ved § 2 i Selskabets Love befalede Fællesmøde afholdtes den 8de Juli 1880 i Tromsø By, hvor Amtsformandskabet samtidig var samlet.

Ved Mødet fremlagdes Beretning om Selskabets Virksomhed i Aaret 1879 og Regnskab for samme Aar med Antegnelse, hvortil afsagdes Decision. Af de 3 Medlemmer af Selskabets Bestyrelse som vælges i Fællesmødet, stod Udskiftningsformand E. B. Falck for Tur til at udtræde. Han blev gjenvalgt.

I Aarets Løb afholdtes med Bidrag af nærværende Selskab og af Herredskommuner følgende Dyrskuer, nemlig:

Tid.	Gaard.	Herred.	Hvorved fremmodte.			Præmiernes Beløb.
			Oxer.	Kjør.	Kvig.	
Juli 15.	Bredvold.	Ibestad	3	110	14	80.00
— 24.	Søveien.	Salangen	10	120	25	80.00
— 28.	Elvebakken.	Ibestad	5	95	22	80.00
— 31.	Grov.	do.	2	80	16	80.00
Aug. 6.	Storstennæs	Tromsøsundet	7	70	13	92.50
— 10.	Lyngseidet.	Lyngen	3	70	12	117.50
		Tils.	30	545	102	530.00

Af nævnte Kr. 530.00 tilskjød dette Selskab Kr. 330.00, Ibestad Herred Kr. 120.00, Tromsøsundet Kr. 42.50 og Lyngen Kr. 37.50.

Samtidig med de 4 førstnævnte Dyrskuer afholdtes Udstilling af Landbrugsprodukter og Husflidsgjenstande. Ved disse fremstilledes af 293 Udstillere 64 Prøver af Smør, 59 Prøver af Ost og 170 forskellige Husflidsgjenstande. Der uddeltes Præmier til et Beløb af 120 Kroner, som er ydet af det Kongelige Selskab for Norges Vel.

Efter Foranledning fra den i Christiania bestaaende Forening til Dyrenes Beskyttelse lod Selskabet under den af Staten den 20de Juli 1880 i Maalselven afholdte Kvægudstilling samt ved de 4 Dyrskuer i Ibestad og Salangen afholde mundtlige Foredrag om Behandling af Dyrene. Foredragene holdtes af Toldbetjent, Agonom O. Holmboe. Udgifterne derved beløb sig til 100 Kroner, hvoraf den nævnte Forening i Christiania har tilskudt Halvdelen.

Den i Selskabets Tjeneste værende Agonom J. M. Hansen bereiste i Aarets Løb forskellige Dele af Amtet for at give Veiledning i Jordbrug og Kreaturstel samt

for at undersøge Torvmyrer og give Undervisning i Torvens Behandling. Hans Indberetning om disse Reiser og hvad han paa samme har udrettet følger hermed.

Ligesom i de tre foregaaende Aar har Bestyrelsen ogsaa i 1880 ladet afholde Fjøsbefaringer paa forskellige Steder. Amtsagronom Hansen bereiste saaledes i Marts—Mai i dette Øiemed Kvænangens, Skjærvø og Karlsø Herreder, medens Gaardbruger Lars Eriksøn Languæs i April og Mai besøgte Dele af Transø og Lenviks Sogne. De om disse Undersøgelser afgivne Beretninger følge hermed. Endelig bereiste Lars Eriksøn i November 1880 en Del af Balsfjordens Herred, hvor han besøgte 218 Fjøs med en Besætning af 154 Heste, 326 Oxer og Kviger, 885 Mælkekjør og 2148 Faar og Gjeder. Det viser sig af den af ham afgivne Indberetning, at han paa de besøgte Steder i Gjennemsnit kun fandt en Beholdning af 51 Vog Hø pr. Ko. Enkelte Gaardbrugere havde vistnok indtil 100 Vog pr. Ko., men saa var der igjen andre hos hvem der kun fandtes 20 à 30 Vog til hver Ko. Lars Eriksøn foreholdt de Vedkommende det Uforsvarlige i at indsætte Buskpen om Høsten med et saa ringe Forraad af Foder. Han tillægger, at i det af ham bereiste Distrikt vare Fjøsene i Regelen altfor trange, mørke og fugtige, og Indredningen af Baasene m. v. yderst uhensigtsmæssig.

Til Uddeling fornemlig ved Dyrskuer og Fjøsbefaringer har Selskabet ogsaa i 1880 indkjøbt 1000 Exemplarer af det af Toldbetjent O. Holmboe forfattede Skrift om Kreaturstel. Videre uddeles blandt Almuebibliotheker og Selskabets Medlemmer saavidt de tilstrække, de fra Departementet for det Indre modtagne Exemplarer af Aarsberetningen for 1879 om offentlige Foranstaltninger til Landbrugets Fremme samt de fra det Kongelige Selskab for Norges Vel modtagne Exemplarer af dettes sidste Aarsberetning.

Til Gaardbruger Lars Hagerup Johannesen i Tromsøsundets Herred har Selskabet udbetalt 40 Kr. som Bidrag til Udgifter ved Anskaffelse af en Ayrshire-Oxe, som han har forpligtet sig til i en vis Tid at holde som Springoxe mod en moderat Betaling.

Selskabet eier fremdeles 4 Faar af Cheviotrasen, nemlig 2 Sauer, en ung og en ældre Væder. De ere stationerede i Karlsø Herred, inden hvilket den voxne Væder har været flyttet om paa forskellige Gaarde. Et Cheviotvæderlam har Selskabet i 1880 solgt for 20 Kroner.

Selskabet havde ved Udgangen af 1880 et Antal af 133 Medlemmer. Kontingenten er 1 Krone aarlig. Dets økonomiske Stilling samt Størrelsen af de Bidrag, som Statskassen, Amtskommunen og nogle af Amtets Herreder har ydet, vil sees af hoslagte Uddrag af Regnskabet for 1880. Bestyrelsens Medlem Toldbetjent O. Holmboe er fraflyttet Amtsdistriktet.

Tromsø 31te Marts 1881.

Chr. Kjerschow. J. Kohr. E. B. Falck. A. M. Helberg.

Uddrag

af Regnskabet over Tromsø Amts Landhusholdningsselskabs

Indtægter og Udgifter i Aaret 1880.

Indtægt.

1. Beholdning fra Regnskabet for 1879	Kr. 508.55
2. Bidrag af Kommuner for Aaret 1880:	
a. Amtskommunen	Kr. 800
b. Maalselvns Herred	20
c. Ibestads do.	20
d. Tromsøundets do.	20
e. Salangens do.	10
f. Trondenæs do.	10
g. Kvænangens do.	8
	888.00
3. Bidrag af Statskassen:	
a. for 2det Halvaar 1879 og 1ste Halvaar 1880	Kr. 858
b. for 2det Halvaar 1880	439
	1297.00
4. Bidrag af Private for Aaret 1880:	
a. i Tromsø Ry, 44 Medlemmer	Kr. 44
b. i Amtets Landdistrikt, 89 Medlemmer	89
	133.00
5. Bidrag af det Kongelige Selskab for Norges Vel til Præmier ved	
	Transp. Kr. 2826.55

Transp. Kr. 2826.55

de i 1880 afholdte Udstillinger af Landbrugsprodukter og Hus-	
flidsgjenstande	120.00
6. Bidrag af Christiania Forening til Dyrenes Beskyttelse til Bestri-	
delse af Udgifter ved Afholdelse af Foredrag ved Dyrskuer	50.00
7. Et Cheviotvæderlam solgt for	20.00
8. Efter Antegnelse i Regnskabet for 1879	1.00
9. Renter i Tromsø Sparebank	23.74
10. Forskud ved Aarets Udgang	91.14
	Tilsam. Kr. 3132.43

Udgift:

1. Agronom J. M. Hansen:	
a. Løn for Aaret 1880	Kr. 800
b. Diæt paa Reiser i s. A.	200
c. Skyds paa Reiser i s. A.	142
	1142.00
2. Udgifter ved Fjøsbefaringer:	
a. i Vaaren 1880	Kr. 356
b. i Høsten 1880	88
	444.00
3. Indkjøbt til Uddeling 1000 Exemplarer af O. Holmboes Bog om	
Kreaturstel	120.00
4. Bidrag til Præmier ved Dyrskuer:	
a. i Ibestad Herred 3 Dyrskuer	Kr. 120
b. i Salangens — 1 —	80
c. i Lyngens — 1 —	80
d. i Tromsøundets — 1 —	50
	330.00
5. Bidrag til Præmier ved Udstillinger af Landbrugsprodukter og	
Husflidsgjenstande:	
a. i Ibestad Herred, 3 Udstillinger	Kr. 90
b. i Salangens — 1 —	30
	120.00
	Transp. Kr. 2156.00

Transp. Kr. 2156.00

6. Udgifter ved Afholdelse af Foredrag ved Dyrskuer	100.00
7. Bidrag til Anskaffelse af en Ayrshireokse i Tromsøsundets Herred	40.00
8. Forskjellige Udgifter, saasom Trykning, Bekjendtgjørelser, Bud, Kontorgjenstande etc.	186.53
9. Beholdning:	
a. Forskud til Ole Haagensen	40.00
b. Rest paa Laan til Agronom Hansen	180.00
c. I Tromsø Sparebank	429.90
	649.90

Tilsammen Kr. 3132.43

Indberetning

til Tromsø Amts Landhusholdningsselskab om de af Amtsaaronom J. Hansen foretagne Reiser i Selskabets Tjeneste i Aaret 1880.

Ifølge Opfordring fra Hillesø Formandskab reiste jeg derhen medio Juni, hvor min Virksomhed hovedsagelig bestod i at undersøge Torvmyrer og give Veiledning i Torvens videre Behandling til Brændsel. Paa en tidligere Reise igjennem Herredet fandt jeg udmærket god Torv paa nogle Øer, hvor man tidligere ikke havde nogen Formening om at der fandtes brændbar Torv. Da jeg iaar besøgte de samme Steder, var man i fuld Gang med Torvskuren, og da Torven var af god Beskaffenhed og Myrene af stor Udstrækning kunde samtlige Opsiddere undlade i større Mon at købe Brændsel. Paa flere Steder i Herredet saasom i Katfjord og Stønnesbunden, hvor der drives lidt Jordbrug, underviste jeg i agronomisk Retning. Jordsmonnet er hovedsagelig Myr, der ligger paa god Undergrund og uden synderlig stort Arbeide kunde blive meget gode Enge. Da jeg hos enkelte Opsiddere paa forskjellige Steder i Herredet kunde spore nogen Interesse for Jordbruget, har jeg Haab om at Jordbruget ogsaa der er fremadskridende. I Dyrø Sogn opholdt jeg mig et Par Dage, hvor jeg hos nogle Opsiddere paa Faxfjord underviste i Jordbrug og Kreaturstel. Den 6te Juli reiste jeg til Tromsø for at overvære Generalforsamlingen i Landhusholdningsselskabet, og tillige for at faa ordnet mine Reiser for Sommeren. Derfra reiste jeg til Ibestad for at forrette som Prisdommer ved de af Landhusholdningsselskabet foranstaltede

Dyrskuer og Udstillinger af Landbrugsprodukter og Husflidsgjenstande, samt til Maalselven i Anledning af Statens Dyrskue. Efter Opfordring reiste jeg den 11te August til Kaafjord i Lyngens Herred. Paa Gaardene Langenæs og Troldvig undersøgte jeg Myrene hos 5 Opsiddere, hvor hos samtlige fandtes Brændtorv, dog af forskjellig Udstrækning og Kvalitet. Paa flere andre Gaarde blev Myrene undersøgte, men det lykkedes ikke at finde brugbar Torv, hvilket var meget uheldigt for Beboerne, da Skoven var udryddet hovedsagelig paa Grund af uforstandig Brugsmaade. Paa den Kant af Lyngen, hvor jeg reiste, var Interessen saare liden for Jordbruget. De smaa Jordflækker blev ikke høstede i rette Tid, saa at det erholdte Hø blev af daarlig Beskaffenhed. En af Opsidderne paa Dybvik interesserede sig dog meget for Jordbruget, saa han betydelig har udvidet og forbedret sit Gaardsbrug. Den 18de August reiste jeg til Skjærvø Herred, hvor jeg paa flere Steder paa Ulø beskæftigede mig med Undersøgelse af Torvmyrer, som desværre paa Vest-siden af Øen var meget sparsomt fremtrædende. I Rotsund besøgte jeg flere Gaarde hovedsagelig i Torvanliggendet. Paa indre og ytre Ravelseid fandtes betydelige Torvleier, især paa ytre Raveldseid. Hidtil har ikke Torv været benyttet paa de Steder, men nu, da god Torv fandtes, og Skoven tillige er betydelig medtaget, bliver vel Torven mere paaagtet end tidligere. Paa nogle Steder undervistes i Jordbrug og Kreaturstel. Paa Handelsstedet Havnæs dreves Jordbruget og Kreaturstellet forholdsvis godt; der blev i Sommer anlagt Koldvandstel for Melken, som nu mere og mere faar Udbredelse her i Amtet. Den 27de og 28de s. M. reiste jeg i Tromsøsundets Herred, hvor jeg paa Kalsletten og Berggaardene gav Veiledning i Afgrøftning og Myr dyrkning og den videre Behandling til kunstige Enge, saavel som Kompostlægning m. v. Enkelte Gaardbrugere har forsøgt Trangrakse til Gjødning, som de har fundet at være regningssvarende; Fiskeguano agtes ogsaa forsøgsvis benyttet til Gjødning. Den 29de s. M. kom jeg til Balsfjorden, hvor jeg paa Gaarden Skjærret var hos flere Opsiddere, hvilke jeg gav Veiledning til Anlæg saavel af lukkede som aabne Grøfter, da Jorden var i ikke ringe Grad vandsyg, og tillige led af Overvand. Da Jorden af Naturen er af udmærket god Beskaffenhed især i den indre Del af Balsfjorden, vilde den ved Grøftning og Bearbejdning kunne afgive det mangedobbelte Fold af hvad den nu giver. At en meget ufrugtbar Jord kan ved Afgrøften og Bearbejdning omdannes til gode Enge, har man et godt Ex-

empel paa ved at betragte Hr. Handelsmand Jetmundsens Eiendom. Den største Del af hans Jord har bestaaet af en ufrugtbar Myr, som nu ved Flid og Omtanke er omdannet til en frugtbar Eng. Ved Sagelvvandet var jeg hos flere Opsiddere, der interesserede sig meget for sit Jordbrug, og da der var meget frugtbar Jord vilde det paalagte Arbeide svare god Regning. Paa Gaardene Hans- og Tomasjord bestod min Virksomhed i Anlægning af Grøfter og andre Jordforbedringsarbeider saavel som Nedlægning af Surhø. I den indre Del af Balsfjorden underviste jeg udelukkende i agronomisk Retning. Da der var Skov tilstrækkelig til Husbehov, blev ikke Torven paaagtet. I den ytre Del derimod var der mindre Skov og af den Grund gik ogsaa Rekvisitionerne hovedsagelig ud paa Torvundersøgelser. Paa Gaardene Sælnæs og Stornes undersøgte jeg Torvmyrene hos flere af Opsidderne, hvor jeg var saa heldig at finde ganske god Torv, dog ikke i større Mængde. Hvor jeg kom hen, benyttede jeg altid Anledningen til at fremhæve Gavnligheden i at forbedre Kreaturstellet, baade hvad Hudpleie og Fodring angaar. Paa Gjennemreise besøgte jeg nogle Gaarde i Tromsø Sundets Herred, hvor jeg paa Gaarden Andersdal undersøgte Myrene, men var ikke saa heldig at finde Brændetorv, endskjønt der var en Mængde Myrer. I Sandviken underviste jeg samtlige Opsiddere i Kreaturstel, og et Par af Naboerne ogsaa i Jordbrug.

Den 13de September reiste jeg til Tranø Herred, hvor jeg i Reisens Sogn paa flere Gaarde undersøgte Torvmyrene. Paa Gaardene Tømmervig, Storfladen og hos 2 Opsiddere paa Bakkejord var jeg saa heldig at finde god Torv især paa en af Bakkejordgaardene, hvor jeg fandt en større Myr med Torv af bedste Kvalitet; paa Nordstrøm og et Par andre Gaarde fandtes ikke Torv; de andre Steder jeg besøgte underviste jeg i Jordbrug og Kreaturstel. Fra Reisen reiste jeg til Stangelandet, hvor jeg besøgte Gaardene Lekang, Stangnæs og Valvaag. Paa de to førstnævnte Steder undersøgte jeg Myrene, hvor jeg især paa Lekang fandt en større Myr med udmærket god Brændtorv; paa Valvaag var jeg hos alle Naboerne, hvor jeg underviste i Jordbrug og Kreaturstel. Da ingen flere Rekvisitioner forelaa, sluttede jeg min Reise i Udgangen af Maaneden.

Indberetning

om de af Amtsgronom J. M. Hansen i Aaret 1880
foretagne Fjøsbejlinger i Tromsø Amt.

I Tiden fra 20 Marts til 11 Mai har jeg undersøgt Fjøsstellet i Kvænangen, Skjærvø og Karlsø Herreder, og herunder, som det der nærmest var min Opgave, søgt at opmuntre og vejlede Befolkningen til et bedre, et mere samvittighedsfuldt og lønnende Stel.

I Kvænangen foretoges Befaringer fra 27de Marts til 7de April og besøgtes ialt 97 Steder med tilsammen 48 Heste, 59 Oxer og Ungfæ, 1090 Smaafæ og 279 Melkekjør. Omsættes dette til Kjør, efter hvad jeg antager for rimeligt, nemlig 1½ Ko pr. Hest og 5 Faar pr. Ko, faar man omtrent 628 Kjør. Til disse havdes der ved Indsættelsen om Høsten efter mine Noteringer i Tabellerne omt. 16000 Vog Hø hvilket giver ca. 25 Vog Hø pr. Ko. Ved Befaringen havdes en Høbeholdning af tils. 1400 Vog, hvilke fordelt paa 628 Kjør giver ½ Vog pr. Ko. Regner man nu medio Juni som den Tid, da Kreaturerne tidligst kunne siges at faa sin Føde af Marken, vilde disse Kjør i den tilbagestaaende Tid af Vaaren ikkun faa 2½ Mrk. Hø pr. Dag. Der er nok, som Tabellerne vil udvise, Steder, hvor det daglige Foder af Hø, dersom Kjørene fik Hø hver Dag i 8 Maaneder, neppe vilde blive større end den sidst nævnte Vægt.

I Skjærvø, hvor jeg ialt besøgte 56 Steder, maa Tilstanden betegnes omtrent som i Kvænangen, dog maa bemærkes, at da saa faa Steder besøgtes, vil en Gjennemsnittsberegning ikke her give et saa godt Indblik i Forholdene, som Tilfældet i det førstnævnte Herred. Paa de Steder, jeg besøgte i Skjærvø fandtes ialt 28 Heste, 50 Okser og Ungfæ, 668 Smaafæ og 203 Melkekjør. Dette svarer til 429 Kjør, til hvilke der ved Indsættelsen om Høsten havdes ca. 12000 Vog Hø = 28 Vog pr. Ko. Fremdeles vil der af Tabellerne sees, at den samlede Høbeholdning ved den Tid Befaringen foregik, nemlig fra 8 til 15. April, beløb sig til ca. 750 Vog eller gjennemsnitlig ca. 1½ Vog pr. Ko et Par Maaneder før der fandtes Næring for Kreaturerne ude! Dette Hø fandtes imidlertid blot paa 30 af de mindre daarligt stelte Steder. Paa de andre Gaarde var Høbeholdningen sluppet op til forskjellige Tider fra Februar Maaned og til den Tid jeg bereiste Stedet.

I Karlsø Herred, hvor jeg ialt besøgte 193 Steder, fik jeg et nogenlunde Ind-

blik i Forholdene i det hele Herred. Der var enkelte Steder, især i afsidesliggende Fjorde, hvor Sultefodrings dreves af samtlige Opsiddere; derimod var der andre Steder, hvor en eller anden i længere Tid har røgtet sine Kreaturer nogenlunde godt; der har ogsaa Naboerne begyndt lidt efterhaanden at forbedre sit Kreaturstel. Paa de Steder, jeg besøgte i Karlsø Herred, fandtes ialt 107 Heste, 112 Okser og Ungfæ, 2824 Smaafæ og 796 Melkekjør. Dette svarer omtrentlig til 1633 Kjør, til hvilke der ved Indsættelsen om Høsten havdes ca. 42900 Vog Hø = 26 Vog pr. Ko. Fremdeles vil det af Tabellerne sees, at den samlede Høbeholdning ved den Tid, Befaringen foregik, nemlig fra 16. April til 8. Mai, beløb sig til ca. 1690 Vog eller gennemsnitlig 1 Vog Hø pr. Ko.

Hvad Fjøsenes Indredning og Stellet forøvrigt angaar, da er dette i alle tre Herreder i Almindelighed slet. Især friste Faarene og Hestene en haard Skjæbne, idet Faarene staar fastbundne til Væggen, enkelte Steder med saa korte Baand, at de maa ligge paa Knæ og enda kan de ikke faa holde Hovedet i naturlig Stilling. Der var nogle Steder, hvor de kogte til Kreaturene i Fjøsset uden nogen anden Køgeindretning end nogle Stenheller sammenlagte paa Gulvet, saa hele Fjøsset blev opfyldt af Røg i den Grad at der ikke var et hvidt Faar at se i Fjøsset; de, som af Naturen vare hvide, var graa af Røg, det samme var ogsaa Tilfældet med Kjørene. Havde Faarene for varme og kvalme Opholdssteder, hvor de led det utrolige i en forpestet Atmosfære, maatte Hestene paa mange Steder nøie sig med trækfulde og aabne Rum, hvor de vare udsatte for Veirets Paavirkning; der var vel ogsaa de Steder, hvor Hestene maatte holde Hus og tage sin Føde paa Marken, hvorledes Veiret var. Den som ikke har seet det, kan ikke fatte, hvilke Dyrplagerier, der mange Steder øves i denne og andre Henseender dels af Haardhjertethed og Lige-gyldighed og dels af Uforstand.

I de Aar jeg har reist paa Fjøsbefaringer, har jeg seet saa meget af dette, at jeg anser det nødvendigt, at man begynder at trække frem for Lyset Alt, hvad der bør komme tilsyne, og at man søger at værne om de arme Dyr der, hvor man kan naa med Lovens Arm eller med moralsk Refselse. Man bør efter min Mening nævne de Folks Navne, der trods Advarsler og uagtet de hvert Aar dyrekjøbte Erfaringer, vedblive paa den gamle samvittighedsløse og uforstandige Maade. Jeg skal derfor henlede Opmærksomheden paa nogle af de værste Steder i disse Herre-

der. Kvænangen: Mikkellarsen Jøkelfjord, Mathis Johannesen Jøkelfjord, Johannes Olsen Eidet, Svend Nilssen Ravelsvig, Johannes Larsen Ravelsvæs. Mikkellarsen og Mathis Johannesen Jøkelfjord var allerede fri for Hø først i Januar. Da var Sidstnævnte hos sine Naboer for at faa Hø, han havde 1 Foderko, der i Marts døde efter Naboernes sigende af Sult, da dens eneste Føde i lang Tid har bestaaet af Birkeris. Svend Nilssen og Johannes Larssen havde en Hest i Fællesskab, der døde i April efter alles sigende af Sult. I Skjærvø Herred: John Mikkelsen Stor-slæt; han var fri for Hø, da jeg var der paa Stedet d. 8. April, til 16 Storfæ, 40 Smaafæ og 1 Hest. Anders Nilssen Sæther og Nils Nilssen Ravelseid; begge skulde være fri for Hø i Februar til en samlet Besætning af 10 Kjør, 26 Smaafæ og 1 Hest. Karlsø Herred: Rikard Nikolaisen, Johan Larssen Røselv, Peter Olsen Hæ-jebugt, Gabriel Gundersen Daavfjord og Jørgen Andersen Skorpenæs. Hos sidstnævnte var 1 Hest og 2 Smaafæ døde; det var sandsynligvis af Sult og Vanrøgt.

Som Modsætning til de ovennævnte Personer er det mig en Glæde at kunne sige, at der var ikke faa Steder, hvor jeg fandt baade Villien god og Stellet forholdsvist bra.

Det er en Selvfølge, at ovenstaaende Klager over den daarlige Tilstand i Herrederne i Almindelighed ikke gjælder de Embeds-, Bestillings- eller Handelsmænd, som jeg stødte paa. Hos disse pleier nemlig baade Fodring og Stel at være paa det nærmeste tilfredsstillende, tildels udmærket.

I Forbindelse hermed vil jeg bemærke, at de, som have den bedste Anledning til at lægge et godt Ord ind for Kreaturene hos Almuen, er Skolelærerne, men for at deres Ord kunne have den tilsigtende Virkning maatte deres eget Kreaturstel i et og alt staa over den almindelige Mands; men jeg maa beklage, at i de bereiste Herreder var der ikke nogen mærkbar Forskjel i saa Maade.

I de ovennævnte 3 Herreder, hvor jeg foretog Fjøsbefaringer paa 346 Steder, med en samlet Besætning af 2690 Kjør (Heste og Smaafæ er omgjorte til Kjør) med 71,000 Voger Hø, hvilke udgjør gennemsnitlig 26 Voger Hø pr. Ko, bliver i 250 Vinterdage ca. 7½ Mark Hø pr. Dag. Disse 7½ Mark Hø kommer endna til at fordeles blandt ca. 2000 Lam og Kid, der ikke er opført i Tabellerne. Dersom intet Tilskudsfoder gaves, vilde alle Kreaturer uden Undtagelse dø af Hunger inden Vaarens Komme. Forat vedligeholde Livet i de ovennævnte Kreaturer maa endnu

tilveiebringes ca. 94,000 Voger Hø i Form af Surrogater. Disse Surrogater bestaar af Tang, Tarre, Birkeris, Birkebark, Fisk, Lyng, Mel m. m. Hvilke uhyre Arbeidskræfter bliver ikke anvendte til at tilveiebringe disse Masser af Surrogater. Paa de Steder, hvor der er Mangel paa Arbeidskraft, og tillige vanskeligt at finde disse Surrogater, er Kreaturene udsatte for Hungersdøden. Om nu tilstrækkelig Mængde af Surrogater kan bringes tilveie, saa Kreaturene kan leve Vinteren over, bliver dog den kraftløse Føde utilstrækkelig til at give Afdræt, saa Kjørene bliver staaende tørre den hele Vinter. Naar det lider ud paa Vaaren, da Kjørene skal kalve, er de saa mavre, at de giver lidet og daarlig Melk, saa en velstelt Ko giver ligemeget Melk som 3 a 4 sultefødede. Hvad som her er sagt om Kjørene gjælder i lige høi Grad om Faarene; saaledes som de nu i Almindelighed behandles, bliver de smaa og forkroblede, giver høist ubetydelig Uld og tillige af megen daarlig Beskaffenhed, da den er fuld af alslags Urenlighed.

Paa enkelte Steder blev jeg nægtet Adgang til Fjøsset paa Grund af Overtro. Kvinderne stod nemlig i den Formening, at jeg bragte Uhyse i Fjøsset; jeg skulde faa gaa derind, dersom jeg vilde være ansvarlig for de Smaakreaturer, som døde, efterat jeg havde været der. Andre vidste dog bedre Raad, de kastede Ildebrande efter mig, naar jeg gik fra Fjøsset, for at sikre sig for de slemme Følger, som muligens kunde opstaa ved min Nærværelse der. Ja der var endog en Kone som paastod at min Hug var saa stærk, at Smaakreaturene sprak, før jeg kom til Gaards, — det hændte nemlig at et Kid døde nogle Minutter før jeg kom, — saa jeg maatte bruge al mulig Overtalelse for at faa Adgang til hendes, just ikke meget indbydende Fjøs.

Indberetning

om de af Lars Erikson Langnæs i Maanederne April — Mai 1880 foretagne Fjøsbesørgninger i Tromsø Amt.

Efter Anmodning af Bestyrelsens Formand har jeg i Tiden fra 9de til 26de April foretaget Fjøsbesørgninger i Tranø Sogn samt fra 27de April til 14de Mai i Lenvik.

I Tranø undersøgte jeg Tilstanden paa 180 Steder, hvor jeg ialt fandt 175 Heste, 206 Oxer og Ungfæ, 2622 Faar og 848 Melkekjør. Omgjøres disse Tal efter

den samme Maalestok som i min Indberetning ifjor for Lyngen og Balsfjordens Vedkommende, faar man et Antal af 1845 Melkekjør, der i forrige Høst indsattes paa tilsammen ca. 114,400 Voger Hø, hvilket giver 62 Voger Hø pr. Ko. Dette er vistnok adskilligt mere efter Vægten, end hvad man havde indsat paa de ifjor undersøgte Distrikter; men da Græsvæxten som bekjendt ifjor led meget af Tørke, hvorved Høet blev temmelig saft- og kraftløst, var Tilstanden iaar paa de fleste Steder, som jeg havde tænkt mig, meget daarlig. Tager man Tingens gennemsnitlig, og det derefter antages, at jeg havde befaret alle de nævnte Gaarde omkring den 18de April og regner man fremdeles, at Kreaturene ikke vil kunne finde Føde i Havnegangen førend Midten af Juni, saa skulde der endnu fødes i 58 Dage med den Smule Hø som endnu havdes i Behold. I 40 Fjøse fandtes da ikke et Straa! Hvor der endnu var nogen Høbeholdning, havdes gennemsnitlig 6 Voger Hø pr. Ko — 7½ Mark daglig, medens Koen endog blot til Vedligeholdelse af Haldet maa have 15 à 20 Mark. Det maa derhos erindres, at disse Kjør den hele Vinter havde staaet paa knap Fodring, hvorved de var lidet skikket til at modstaa de forestaaende 2 Maaneders Sultekur.

Og dog skulde man trods denne daarlige Tilstand antage, at Tranø i almindelige Foderaar staar noget over de øvrige Distrikter med Hensyn til Saltefodringens Grad, at dømme efter den Høimængde, hvorpaa man her sætter ind om Høsten!

I Lenvik befores 152 Steder, hvor jeg fandt en samlet Kreaturmængde af 122 Heste, 155 Oxer og Ungfæ, 1575 Smaafæ og 654 Melkekjør. Omsat giver dette 1301 Melkekjør, til hvilke der ved Indsættelsen ifjor Høst havdes ca. 78,000 Voger Hø eller omkring 60 Voger pr. Ko. Gennemsnittet af Befaringstiden i Lenvik var 5te Mai. Til 15de Juni forestod da endnu 41 Dages Fodring i Hus. I 50 Fjøse var det allerede dengang „straaløst“. Paa de resterende 102 Steder havdes en Høbeholdning, der svarede til 6½ Mark. pr. Dag til hver Ko eller noget mindre end i Tranø. Hvilket Dyrplageri og hvilken daarlig Økonomi er ikke allerede dette? Men hvad skal man saa sige om de 50 Fjøse i Lenvik og de 40 do. i Tranø, hvor der ei fandtes mere Mad til Kreaturene for den gjenstaaende Fodringstid? Skal det da aldrig blive bedre? Skal man aldrig begynde i dette, som i andre Stykker at bruge sin Forstand, at raadspørge sin Samvittighed? Skal vor Landalmue aldrig

lære at indse, at 1 velfødt Ko giver større Udbytte end 2 a 3 sultefodrede, at det er Synd og Skam at mishandle sine Husdyr hvert Aar paa den Maade? Og hvis man har indseet dette, skal man da ikke öieblikkelig bryde overtværs med gammel Slendrian og Uskik? Burde ikke Mænd og Kvinder forene sig om at indføre et fornuftigt, mere regningssvarende og mod de stakkels umælende Dyr, som ei kan forsvare sig eller klage sin Nød — mere hensynstagende og kjærlighedsfuldere Stel?

Skal det endelig først komme dertil, at Lovgivningen maa gribe ind, snart hos hveranden Mand og tvinge Forstand og Medlidenhedsfølelse ind i Folk?

Mod denne sørgelige Tilstandens Vedvaren bør alle gode Mænd virke hvad de formaar, og jeg tillader mig atter at henlede Embedsmænds, Lensmænds, Kirkesangeres og Skolelæreres samt ei at forglemme Kommunebestyrelsernes Opmærksomhed paa dette Samfundsonde, der er en Skam for vor oplyste, i andre Henseender vidt fremskredne Tid.

Blandt de Mænd, hos hvem jeg fandt Tilstanden værst, skal jeg ei undlade at nævne:

I Reisen: Edvard Nilsen Nordstrøm,
Johan Nilsen Nordstrøm,
Even Hansen Nordstrøm,
Knut Olsen Høglid.

I Tranø: Ingebrigt Ingebrigtsen Stormo,
Nils Andersen Stormo.

I Lenvik: Anders Andersen Vashoug,
Peder Aanensen Vashoug,
Gunder Olsen Græsmyrskog,
Didrik Jørgensen Nordløkhelle,
Andreas Lind Nordløkhelle,
Jørgen Jørgensen Nordløkhelle,
Karl Pedersen Nordløkhelle,
Ole Olsen Verselmo,
Lars Thomesen Grønlid,
Nils Andersen Grønlid.

Det er en Selvfølge, at man fra denne Skildring maa undtage Præstegaar-

dene, Kirkesangere og nogle Handelsmænd samt enkelte Gaardbrugere forøvrigt. Tranø Præstegaard kunde saaledes f. Ex. tjene som et Mønsterbrug, hvorfra et godt Exempel kan tages for de omliggende Distrikter. Det nyt opførte Fjøs dersteds er yderst tidsmæssigt og praktisk indrettet samt Fodringen og Stellet udmærket.

Det er saa meget mindre Undskyldning ligeoverfor Sultefodringen nu til dags, da Prisen paa gode Slagtkreaturer til enhver Tid er temmelig høj. Paa samme Tid, som man vilde faa større Udbytte af et mindre Antal Kreaturer, vilde man faa Penge for de Kreaturer, man om Høsten solgte. Men — der lægges saadan Vægt paa Antallet, man anser det for en Skam at maatte have faa Kreaturer, ret som om det ei var en større Skam at maatte fremvise disse udmagrede Skeletter om Vaaren! Dette er især Kvindernes Skyld.

Men det er ei alene Fodringen, hvormed det staar ilde til. Fjøsene og det hele Stel er paa de fleste Steder yderlig slet. Af 180 Fjøse, som jeg besøgte i Tranø Sogn, har jeg i den dertil bestemte Rubrik i Schemaerne kun givet 60 eller 1 Trediedel Karakteren „godt“, deraf enkelte meget godt. Paa 50 Steder „taaleligt“ men paa de øvrige 70 Gaarde „daarligt“ eller „yderst daarligt“.

I Lenvik var af 152 Fjøse 41 „gode“ og 43 „taalelige“ og 68 „daarlige“. Rensligheden staar i Regelen lavt og er oftest afhængig af Fjøsenes Indredning.

Til den daarlige Fodring kommer altsaa paa de fleste Steder daarlige, trækfulde, trange, lave og mørke samt oftest uhensigtsmæssigt indrettede Fjøse. Her som overalt haves Kjør og Sauer i samme Fjøs. Amtsaagronom Hansens Fremstilling passer i det Hele ogsaa paa Forholdene her.

Men det synes dog af de anførte Tal at fremgaa, at det nu er langt almindeligere at finde nogenlunde gode Fjøse end god Fodring. Efterhaanden som man nødes til at rive de gamle Fjøse, vil der vel i denne Retning fremdeles gjøres noget Fremskridt. Maatte man da med de bedre Fjøse og rensligere Stel indføre en bedre Fodring og en bedre Behandling.

Hvad Reisens Sogn angaar skal jeg bemærke, at man i forrige Høst stolede paa et forventet godt Sildfiske, hvilket imidlertid som bekendt udeblev. Hvor uforsvarligt det er at stole paa saadant, behøver jeg ei at paavise.

Sluttelig skal jeg ei undlade at bemærke, at jeg overalt i de befarnede Distrikter blev modtagen med megen Velvillie og Imødekommenhed.

Kommitteen No. 3 indstiller til saadan

Beslutning:

Til Tromsø Amts Landhusholdningsselskab bevilges af Amtskommunens Midler for Aaret fra 1ste Juli 1882 til 30te Juni 1883 et Tilskud af 1000 — et tusinde — Kroner paa Betingelse af, at et lignende Beløb ydes af Statskassen,

Tromsø den 6te Juli 1881.

A. M. Helberg,
Formand.

John Hagen,
Sekretær.

Enstemmig Beslutning: Indstillingen bifaldes.

Sag No. 60. Skrivelse fra Ordfører Dons om en forsent indsendt Regning.

Dons's Skrivelse med Paategninger og Komiteindstilling er saalydende:

Havnvik 27de Mai 1881.

Hr. Stiftamtmand Kjerschow, Tromsø.

Hoslagt har jeg at oversende Dem Regning over mit tilkommende for afgivet Møde i Amtsformandskabet f. A. med Anmodning om at lade denne forsyne med fornøden Paategning til Udbetaling.

Ærbødigst

Jens B. Dons.

I Henhold til Skydsloven af 3/6 1874 § 31 kan nærværende Regning ikke anvises hvorfor den hoslagt tilbagesendes.

Tromsø Amt, 1ste Juni 1881.

Chr. Kjerschow.

Til

Hr. Jens B. Dons, Havnvik.

Den heri omhandlede Regning som hermed atter følger skal jeg bede Hr. Stiftamtmanden om at forelægge for det i indeværende Aar afholdende Amtsformandskab idet jeg henstiller til dettes Afgjørelse.

Ærbødigst

Jens B. Dons.

Havnvik 10de Juni 1881.

Til

Hr. Stiftamtmanden i Tromsø.

Sagen forelægges herved for Amtsformandskabet under Henvisning til 4de Post af Antegnelserne i Amtskommuneregnskabet for 1880. 1 Bilag.

Tromsø Amt, den 16 Juni 1881.

Chr. Kjerschow.

Komite No. 3 indstiller til saadan

Beslutning:

Den i Post 4 i Antegnelserne til Amtskommunekassens Regnskab for 1880 omhandlede Skyds og Diæt bliver at udbetale Ordførerne i Ibestad og Kariso, dog uden Følge for Fremtiden.

Formanden, Helberg, deltog ikke i denne Sags Behandling.

Tromsø 6te Juli 1881.

Konr. Saugestad

John Hagen

Formand ved denne Sags Behandling.

Sekretær.

Enstemmig Beslutning: Indstillingen bifaldes.

Det bemærkes at Ordfører Helberg ikke deltog i Voteringen.

Sag No. 61. Andragende fra Jordemoder Wicklund om Pension.

Fra Komiteen No. 2.

I Anledning af Sag No. 61 finder Komiteens 5 Medlemmer at burde anbefale en liden Pension for Jordemoder Mdm. Wicklund af Medicinalfondet i Betragtning af hendes lange Tjenestetid inden Amtet. Beløbet kunde passende sættes til Kr. 100.

Komiteens Medlemmer Drevland og Eng ønsker udtalt stærke Tvivl om ikke Pensionen rettere burde udredes af Amtskassen istedetfor af Medicinalfondet.

Komiteen indstiller derfor til følgende

Beslutning:

Til Jordemoder Mdm. Wicklund bevilges en aarlig Pension af Medicinalfondet til Beløb Kr. 100, regnet fra hendes Fratrædelsesdag.

Tromsø den 7de Juli 1881.

P. Chr. Nikolaisen.

Oskar Eng.

Formand.

Sekretær.

Beslutning, dels mod 1 dels mod 2 Stemmer: Komiteens Indstilling bifaldes.